

AVRUPA ÇOCUK VE OYUNCAK MÜZELERİ BULUŞMASI (TOYCO) İSTANBUL'DA GERÇEKLEŞTİ

Petek ERSOY İNCİ*

Sunay AKIN'ın kurduğu İstanbul Oyuncak Müzesi'nin yönetiminde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın himâyesinde gerçekleşen Avrupa Çocuk ve Oyuncak Müzeleri Buluşması (TOYCO) 19-20 Kasım 2012 tarihlerinde İstanbul'da Caddebostan Kültür Merkezi'nde gerçekleşmiştir.

Toplamda 17 ülkenin temsilcisinin yer aldığı toplantı başlamadan önce 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın yıllarca sunuculuğunu yapan Halit Kıvanç'a ve Türk çocuk edebiyatının en önemli yazarlarından biri olarak kabul edilen Gülten Dayıoğlu'na plâket verilmiştir.

19 Kasım 2012 tarihinde gerçekleşen ilk oturumda sırasıyla Avusturya, Belçika ve Türkiye'nin sunumlarına yer verilmiştir. Avusturya, Frida&Fred Graz Çocuk Müzesi, Salzburg Oyuncak Müzesi ve Zoom Çocuk Müzesi olmak üzere üç sunumla toplantıya katılmıştır. Belçika, Brüksel Oyuncak Müzesi'nin katılımıyla bir sunum gerçekleştirmiştir. Yapılan sunumdan öğrenildiği kadarıyla müze sahibinin evi müzenin hemen üst katında yer almaktadır. 2-3 yılda bir katalog yenileyen müzenin her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiği etkinlik, Ocak ayının ilk haftasında gerçekleşen "Oyuncak Ayı Haftası" dır. Bilindiği gibi dünyanın her yerinde Pazartesi günleri müzeler kapalıdır; ancak Brüksel Oyuncak Müzesi haftanın her günü açıktır. Toplantının ilk

oturumunda Türkiye, Prof. Dr. Bekir Onur'un kurduğu Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi ile ilgili bir sunum gerçekleştirmiştir. Ardından 2011'de Antalya'da Sunay Akın'ın öncülüğünde açılan oyuncak müzesinden bir temsilci gelmiş ve günümüze kadar gelen süreci katılımcılarla paylaşmıştır.

Aynı günün ikinci oturumunda öncelikle Avrupa Müzeler Akademisi (EMA)'nden Andreja Rihter bir konuşma yapmıştır. Toplantıya Tartu Oyuncak Müzesi ile katılan Estonya, sunumun öncesinde tüm salonun kötü ruhlerden arınması için yoyo çevirmiş ve bunu "Gerçek Estonya Oyunağı" olarak tanıtmıştır. Yapılan sunumda popüler bir etkinlik olarak "Çocukluk Oyuncakları" isminde bir sergi açtıklarına değinen müze yetkilisi, bu sergi aracılığıyla müzeye yapılan bağışlardan ziyâde kimlerin hangi oyuncaklarla oynadıklarının daha önemli bir gösterge olduğunu altını çizmiştir. Müzede oyuncakların yanı sıra kuklaların da belirgin bir çoğunluğa sahip olduğu belirtilmiştir. Fransa, Colmar Oyuncak Müzesi ile ilgili bir sunum gerçekleştirmiştir. Eski bir sinema salonunun müzeye dönüştürülmesiyle günümüze taşınan müze, mekânlarından büyük bir kısmını bisikletlerin tarihçesine ayırmıştır. Bu sunumu Paris Oyuncak Bebek Müzesi izlemiştir. Müzecilikle ilgili araştırma yapan herkesin bildiği gibi müze kur-

* Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fak. Türk Halkbilimi Bölümü Araştırma Görevlisi, persoy@gazi.edu.tr

ma fikri, koleksiyonculuğun doğal bir sonucudur ve bu durum tüm dünyada geçerlidir. Paris Oyuncak Bebek Müzesi de bunun tipik bir örneğidir. Müzenin diğerlerinden farkı, kamuya ait olmaması ve sergiler yoluyla geçimini sürdürebilir kılmasıdır. Müzenin geleceğiyle ilgili plânları arasında binasını, kolleksiyonlarını ve arşivini organize etmek, yeni sergiler açıp Avrupa'da oyuncak bebek turu yapmak vardır. Oturumun bir başka konuşmacısı, Almanya'nın Nurenberg kentinden gelen Christiane Reuter'dir. Sunumunda Nurenberg şehrinin ve oyuncak müzesinin tarihçesini anlatan Reuter, 1950 yılından beri her yıl düzenli olarak açılan Nurenberg Oyuncak Fuarı'ndan da bahsetmiştir. 100 ülkeden 80.000 katılımcının ziyaret etme fırsatını elde ettiği bu önemli organizasyon, 60 ülkeden 2700 tane serginin açılmasına da fırsat vermiştir. Nurenberg Oyuncak Müzesi'nin içinde, 1999 yılından beri çocuklara oyun oynama alanı sunulmuş, 2006 yılından bugüne kadar da bahçede oyun alanları yapılandırılmıştır. Christiane Reuter'e göre Nurenberg Oyuncak Müzesi'nde yer alan tüm oyuncak arabalar, çocukların oyuncağından büyüklerin kolleksiyonlarına geçmiştir. Bu oturumda Yunanistan Oyuncak Müzesi ve kısa bir sonra açılacak olan Gaziantep Oyuncak Müzesi de çalışmalarını anlatma fırsatını elde etmiştir.

Toplantının ikinci gününde gerçekleştirilen ilk oturumda Avrupa Müzeler Forumu (EMF)'nin sunumunun ardından Hollanda'dan katılan Deventer Oyuncak Müzesi ve Tropen Çocuk Müzesi'ne yer verilmiştir. 1979'da kurulmuş ve ödül kazanmış olan Tropen Çocuk Müzesi kendini 3 yılda bir yenilemektedir ve amacının "çocuk" mer-

kezli olduğunu vurgulayarak günlük yaşamda kolaylıkla yer alabilen çocuklar yetiştirebilmek olduğunu söylemiştir. Toplantıya İtalya Explora Çocuk Müzesi, Filipinler Pambata Müzesi ve Polonya Zabawek Oyuncak Müzesi ile katılmışlardır. Yine aynı oturumda İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültür Yönetimi bölümünden Yrd. Doç. Dr. Deniz Ünsal ve İzmir'de Ümrân Baradan'ın kurduğu Oyun ve Oyuncak Müzesi'nden birer sunum gelmiştir.

20 Kasım 2012 tarihinde toplantının ikinci yarısında Portekiz Sintra Oyuncak Müzesi'nden, İspanya Figueres Oyuncak Müzesi'nden, İsveç Stokholm Oyuncak Müzesi'nden ve Slovenya Celje Yakın Tarih Müzesi'nden katılımcılar sunum gerçekleştirmişlerdir. Oturumun son konuşması İstanbul Oyuncak Müzesi tarafından yapılmıştır.

Genel olarak bütün sunumlarda dikkat çeken nokta, müzelerin tarihçelerinin verilmesi ve yapılan/yapılacak olan etkinliklerin sayılması olmuştur. Bu bağlamda her müzenin arşive çok önem verdiği ve çocukların oyun oynayarak ya da bir etkinliğe katılarak müze gezme eylemini gerçekleştirdiği hemen hemen bütün sunumlardan ortaya çıkan ortak sonuçtur. Ayrıca Avrupa'daki pek çok müzede tiyatro salonunun da müzelerde yer aldığı bir başka dikkat çekici noktadır.

Sonuç olarak Sunay Akın'ın yıllar önce İstanbul'da açtığı Oyuncak Müzesi'ni Avrupa Müzeler Akademisi'ne kabul ettirip böyle bir uluslararası toplantı yapmış olması çocuk oyunları ve oyuncakları adına sevindirici bir gelişme ve büyük bir başarıdır. Devamının gelmesi bu konuyla ilgilenen herkesin isteği olacaktır.